

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 3 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia del. Agnieszka Wodzyńska-Radomska

Protokolant: Protokolant sądowy Kinga Najkowska-Majzoub

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

przeciwko J. O.

o zapłatę

1) **oddala powództwo,**

2) **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.417,00 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sędzia del. Agnieszka Wodzyńska-Radomska

UZASADNIENIE

Pozwem z 23 maja 2018 roku, wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie solidarnie na swoją rzecz od pozwanych: J. O., A. S., L. S. i J. S. kwoty 167.999,69 zł wraz z kosztami: sądowymi, notarialnego uwierzytelnienia dokumentów przedłożonych do sprawy – 260,76 zł oraz poniesionej opłaty od pełnomocnictwa – 17 zł.

Powód zaznaczył, że na sumę 167.999,69 zł składają się:

– kapitał w kwocie 100.940,54 zł, wraz z odsetkami karnymi w wysokości podwójnego oprocentowania umownego, które na dzień sporządzenia pozwu wynosiły 10%, nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, liczonymi od dnia 15 maja 2018 r. do dnia zapłaty,

– odsetki umowne za okres korzystania z kapitału w kwocie 46.246,05 zł (wyliczonych w sposób podany w pismach powoda z 23 lipca 2018 r., k. 14 oraz 9 października 2019 r., k. 285v-286v), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

– odsetki karne w kwocie 20.166,82 zł (wyliczonych w sposób podany w piśmie powoda z 23 lipca 2018 r., k. 15, nadto w pismach, k. 112, 121, 286v-287v), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 15 maja 2018 r. do dnia zapłaty,

– opłaty i prowizje w kwocie 646,28 zł.

Jako datę wymagalności roszczenia powód wskazał dzień 30 września 2010 r.

Postanowieniem z 20 czerwca 2018 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie przekazał sprawę tut. Sądowi (k. 9).

Po uzupełnieniu braków formalnych pozwu tutejszy Sąd w dniu 31 października 2018 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zgodnie z żądaniem pozwu (k. 123).

Odpis nakazu został nadany do pozwanej J. O. na adres wskazany w pozwie, tj. ul. (...) w T. (k. 129). Kierowaną do niej przesyłkę sądową odebrała w dniu 7 listopada 2018 r. jej matka – pozwana L. S. (k. 146).

Od powyższego nakazu zapłaty pozwana J. O. wniosła sprzeciw (k. 229-235), wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa; ewentualnie – w przypadku uwzględnienia powództwa – o rozłożenie kwoty objętej żądaniem pozwu na raty z uwagi na trudną sytuację finansową pozwanej oraz obciążenie pozwanej kosztami niniejszego postępowania w 1/4 z tożsamyh względów.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podniosła zarzut nieskuteczności wypowiedzenia umowy kredytu na skutek wadliwego doręczenia, jak i niewykazania okoliczności uzasadniających wypowiedzenie, a w związku z tym braku wymagalności roszczenia. Niezależnie od tego pozwana zarzuciła powodowi niewykazanie wysokości roszczenia – w szczególności w zakresie odsetek oraz dat ich wymagalności, zgłaszając przy tym zarzut ich przedawnienia.

Pismem z 2 sierpnia 2019 r. (k. 259-264) powód odniósł się do twierdzeń zawartych w ww. sprzeciwie. Jednocześnie wniósł o oddalenie wniosku skarżącej o rozłożenie zobowiązania na raty, zaznaczając, że nie ma przeciwwskazań, aby powód rozłożył na raty płatności pozwanej zasądzone wyrokiem. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Stanowiska stron nie uległy dalszym zmianom.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 29 maja 2009 r. małżeństwo W. i L. S. zawarli z powodowym bankiem umowę kredytu hipotecznego nr (...).

Zgodnie z umową kwota udzielonego kredytu wyniosła 98.767,12 zł. Jego spłata miała nastąpić w postaci 204 miesięcznych rat równych kapitałowo-odsetkowych. Całkowity koszt kredytu w dniu sporządzenia umowy wynosił 115.705,80 zł. Nadto strony umowy zastrzegły, że ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona będzie od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (§ 1 ust. 1, 2 i 6 umowy).

Kredyt został udzielony w celu spłaty zobowiązań wobec innych banków, uiszczenia składek ubezpieczeniowych oraz kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki, nadto na dowolny cel konsumpcyjny kredytobiorców (§ 2 umowy).

Zgodnie z umową, kredytobiorcy zobowiązali się dokonać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych w okresie objętym umową, w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w harmonogramie spłat (§ 10 ust. 1 umowy). Kredytobiorcy odpowiadają solidarnie za zobowiązania wynikające z umowy (§ 1 ust. 10 umowy).

Kredytobiorcy zobowiązali się przy tym m.in. do informowania powodowego banku o zmianie miejsca zamieszkania (pobytu) oraz adresu do korespondencji/doręczeń (§ 20 ust. 1 pkt 1, § 23 ust. 1 umowy).

Nadto, w razie stwierdzenia przez powodowy bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorców, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo-kapitałowych albo skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu, bank mógł wypowiedzieć umowę w całości lub w części, nadto zażądać dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu bądź przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez bank. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością kredytobiorców – 7 dni. Po upływie okresu wypowiedzenia umowy, kredytobiorcy byli zobowiązani do

niezwłocznego zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami należnymi bankowi za okres korzystania z kredytu (§ 21 ust. 1-3 umowy).

Podczas zawierania umowy, kredytobiorcy podali swój adres zamieszkania, a jednocześnie do korespondencji, jako ul. (...) w T..

Dowód: umowa kredytu hipotecznego nr (...) wraz z załącznikami i regulaminem (k. 40-48, 266-273, 290).

Kredytobiorca W. S. zmarł 18 sierpnia 2010 r. Zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 14 czerwca 2011 r., sygn. akt (...), spadek po nim nabyli na podstawie ustawy: L. S., J. O., J. S. i A. S. – każdy z nich w 1/4 części.

Dowód: dokumenty w aktach sprawy (...) Sądu Rejonowego w T., nadto ich kopie w aktach sprawy niniejszej (k. 84-85, 290).

Pismami z 29 grudnia 2016 r. powodowy bank skierował do pozwanych wezwanie do zapłaty.

W związku z brakiem zapłaty zaległych rat, powód – pismami z 3 lutego 2017 r. – wypowiedział pozwanym przedmiotową umowę, stawiając całą należność w stan wymagalności. Na dzień sporządzenia pisma zaległości obejmowały: kapitał – 23.702,95 zł, skapitalizowane odsetki umowne – 45.483,39 zł, skapitalizowane odsetki podwyższone za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej – 7.995,12 zł oraz koszty i opłaty za czynności banku – 643,14 zł.

Nadto, wobec wypowiedzenia umowy, pismami z 19 kwietnia 2017 r. powód wystosował do pozwanych ostateczne wezwanie do zapłaty sumy 157.032,68 zł, zastrzegając 7-dniowy termin od daty doręczenia pisma oraz informując o możliwości wystąpienia przez bank na drogę postępowania sądowo-egzekucyjnego w przypadku braku spłaty całości należności w terminie.

W przypadku pozwanej J. O., wezwania do zapłaty (w tym ostateczne) zostały nadane na adres ul. (...) w P. (tj. bez wskazania numeru mieszkania), natomiast pismo z oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy oraz – dodatkowo – ostateczne wezwanie do zapłaty na adres ul. (...) w T.. Korespondencję kierowaną do niej na adres w T. odebrała jej matka – L. S., która nigdy nie przekazała jej córce ani nie poinformowała jej o treści pism powodowego banku, a to z uwagi na to, iż leczyła nowotwór trzustki. L. S. zmarła w lipcu 2019 r.

Dowód: wezwania do zapłaty z 29 grudnia 2016 r. z potwierdzeniem nadania (k. 50-54); pisma z 3 lutego 2017 r. o wypowiedzeniu umowy, wraz z potwierdzeniami odbioru (k. 55-72, 290); ostateczne wezwania do zapłaty z 19 kwietnia 2017 r. z potwierdzeniem nadania (k. 73-83, 290); historia rachunku po wypowiedzeniu umowy (k. 86); rozliczenie umowy kredytu sporządzone przez powoda (k. 87-107); oświadczenie L. S. z 3 czerwca 2019 r. (k. 222); zeznania świadka P. O. na rozprawie 12 grudnia 2019 r. (e-protokół, k. 298-299); przesłuchanie pozwanej J. O. na rozprawie 12 grudnia 2019 r. (e-protokół, k. 300).

Po tym jak pozwana J. O. dowiedziała się o ww. zadłużeniu, tj. w dniu 12 października 2016 r., prowadziła z powodem korespondencję w celu spłaty długu po jej zmarłym ojcu. W kierowanych do banku pismach wskazywała jako swój adres zamieszkania: ul. (...) w P.. Bank kierował następnie korespondencję na tenże adres.

Wymieniona pozwana wielokrotnie zaznaczała w kierowanych do powoda pismach, że stara się o wypłatę odszkodowania po zmarłym ojcu – z tytułu powiązanego z przedmiotową umową kredytu ubezpieczenia na życie, która to kwota mogłaby być następnie zaliczona na poczet zadłużenia. Wielokrotnie wносиła także o jego ewentualną restrukturyzację. Powód nie przystawał na jej propozycje.

Ostatecznie ubezpieczyciel odmówił wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego W. S., z uwagi na to, że schorzenia będące przyczyną zgonu zostały u niego zdiagnozowane przed objęciem go ochroną ubezpieczeniową.

Dowód: korespondencja pozwanej J. O. z pracownikami powoda oraz TU na (...) SA z/s we W., wraz z potwierdzeniami nadania i odbioru (k. 175-188, 237-238, 242-243, 246-252, 307-314, 317-323); certyfikaty ubezpieczenia na życie udzielonego kredytobiorcom (k. 254); zawiadomienie z 28 października 2010 r. o odmowie wypłaty świadczenia z tytułu zgonu (k. 315-316); zeznania świadka P. O.; przesłuchanie pozwanej J. O..

W dniu 15 maja 2018 r. powodowy bank wystawił wyciąg z ksiąg nr (...), którym stwierdził, że figuruje w nich wymagalne zadłużenie względem pozwanych z tytułu przedmiotowej umowy kredytu. Zaznaczył, że zadłużenie to wynosiło na dzień 15 maja 2018 r. sumę 167.999,69 zł.

Jako adres zamieszkania pozwanej J. O. bank wskazał ul. (...), w T..

Dowód: wyciąg z ksiąg nr (...) (k. 16).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wyżej wskazanych dowodów.

Złożyły się nań dokumenty, zarówno o charakterze urzędowym, jak i o charakterze prywatnym, nadto zeznania świadka P. O. oraz przesłuchanie pozwanej.

O dokumencie urzędowym mowa jest w normie art. 244 k.p.c. stanowiącej, że sporządzone w przepisanej formie przez organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (§ 1). W niniejszej sprawie zaliczyć do nich należało postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po W. S. przez pozwanych.

Z kolei z treści art. 245 k.c. wynika, że dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej stanowi dowód tego, iż osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W niniejszej sprawie były nimi pozostałe dokumenty opisane wyżej.

Warunki zaprzeczenia ich prawdziwości zredagowane zostały odpowiednio w normach art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c. – żadna ze stron przy udziale art. 232 k.p.c. z możliwości takiej nie skorzystała; brak też było przesłanek ku temu, by inicjatywę taką podjąć z urzędu. Kwestionowanie bowiem przez pozwaną treści niektórych dokumentów przedłożonych przez powoda (historia rachunku, rozliczenie kredytu) nie odnosiło się do ich prawdziwości czy autentyczności lecz merytorycznych kwestii obsługi kredytu przez powodowy bank.

W ocenie Sądu, dla określenia zasadności wywiedzionego powództwa wystarczające było oparcie się na dowodach wyżej powołanych. Podkreślenia wymaga przy tym fakt, że żadna ze stron postępowania nie zgłosiła nowych wniosków dowodowych przed zamknięciem rozprawy. Nadto ani powód, ani pozwana nie zażądali uzupełnienia przeprowadzonego postępowania dowodowego. Natomiast dla Sądu zgromadzony materiał dowodowy był w pełni wystarczający do wydania orzeczenia w sprawie. Treść zeznań świadka P. O. i przesłuchania pozwanej jedynie potwierdziła okoliczności wynikające z dokumentów, tworząc wraz z nimi logiczny i spójny obraz relewantnego stanu faktycznego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo uznać należy za bezzasadne.

Przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego jest umową kredytu w rozumieniu art. 69 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, zgodnie z którym to przepisem przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (ust. 1).

Okoliczność zawarcia umowy kredytowej między powodem a L. i W. S. była między stronami bezsporna. Podobnie jak okoliczność przejścia zobowiązania solidarnego z tego tytułu na pozwaną J. O. na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po jej zmarłym ojcu W. S.. Zgodnie przy tym z art. 1031 k.c., w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

Natomiast kwestią sporną między stronami była skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu przez powoda wobec pozwanej J. O.. Tym samym pozwana zakwestionowała powództwo co do zasady, wskazując na jego przedwczesność.

Prawo bankowe stosuje się do umowy o kredyt konsumencki w zakresie nieuregulowanym ustawą. Zgodnie z art. 75 ustawy – Prawo Bankowe, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu.

Sąd w toku postępowania w pierwszej kolejności dokonał oceny czynności wypowiedzenia umowy.

Przepis art. 75 Prawa bankowego przewiduje dwie przesłanki wypowiedzenia umowy kredytu: niedotrzymanie warunków udzielenia kredytu oraz zagrożenie terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorcy. Wobec tego, że obecna ustawa regulująca kredyt konsumencki nie zawiera odpowiednika art. 14 ustawy z 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), przez „warunki udzielenia kredytu” należy rozumieć również warunki spłaty kredytu (wcześniej objęte art. 14 ustawy z 20 lipca 2001 r.). Powtórzenie ustawowej przesłanki niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu znajduje się w § 21 przedmiotowej umowy.

Skuteczne wypowiedzenie umowy kredytu skutkuje wymagalnością roszczenia banku obejmującego niespłacone raty kredytu oraz odsetki kapitałowe i odsetki za opóźnienie. Wypowiedzenie umowy nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu otrzymanego kredytu w wysokości określonej w umowie wraz z należnymi odsetkami, a jedynie zmienia termin wymagalności tego roszczenia. Dlatego też określone w umowie odsetki związane z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę terminu zwrotu świadczenia dotyczą także obowiązku wymagalnego w terminie wynikającym z wypowiedzenia umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2017 r., II CSK 209/16, MonPrBank 2018 nr 1, str. 32).

W niniejszej sprawie między stronami istniał również spór co do skuteczności samego doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pozwanej.

Z treści art. 61 k.c. wynika jednoznacznie, że ustawodawca, wyznaczając chwilę, w której następuje skuteczne złożenie oświadczenia woli innej osobie, opowiedział się za teorią doręczenia i przyjął, że oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Wobec tego wskazać trzeba, że autor oświadczenia musi wykazać, że do złożenia oświadczenia doszło w warunkach umożliwiających zapoznanie się z nim w normalnym toku czynności, zaś na adresacie oświadczenia ciąży ewentualne dowodzenie, że nie miał możliwości zapoznania się z oświadczeniem z powodu choroby, urlopu lub innych przyczyn.

W niniejszej sprawie, mimo korespondencji prowadzonej między J. O. i pracownikiem powoda z wykorzystaniem prawidłowego adresu pozwanej (ul. (...) w P.), pismo wypowiedzające umowę kredytu zostało skierowane do pozwanej na adres zamieszkania jej matki – L. S. (ul. (...) w T.), a powód uznał niezasadnie, że doręczenie przedmiotowego pisma należy uznać za skuteczne. Przyjmując taką interpretację, powód wystosował następnie do pozwanej pismo wzywające do zapłaty całej kwoty niespłaconego kredytu, a zatem przed upływem 30 - dniowego terminu wskazanego w wypowiedzeniu. W toku niniejszego postępowania pozwana wykazała jednak, że jej matka – na skutek choroby – nie przekazała jej żadnych listów z banku, a o postępowaniu powoda pozwana dowiedziała się dopiero z pism otrzymanych od komornika, prowadzącego egzekucję na podstawie wskazanego w części wstępnej nakazu zapłaty.

Pozwana wykazała nadto w toku postępowania, że w czasie przewidzianym na podjęcie korespondencji (wezwań do zapłaty, oświadczenia o wypowiedzeniu umowy) nie mieszkała pod adresem zamieszkania swojej matki w T.,

nadto niemożliwe było doręczenie jej pism na użyty przez powoda adres w P. – nie zawierał on bowiem numeru mieszkania (wskazano tylko numer budynku), co w ocenie Sądu stanowi o braku realnej możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia. Pozwana nie uchybiła przy tym obowiązkowi wynikającemu z przedmiotowej umowy co do informowania banku o zmianie adresu, skoro prowadziła z jego pracownikami korespondencję m.in. w sprawie restrukturyzacji zadłużenia, doręczaną jej na pełny adres. Powód nie wykazał wobec tego, że do złożenia oświadczenia pozwanej doszło w warunkach umożliwiających jej zapoznanie się z odnośnym pismem w normalnym toku czynności. Okoliczność zaś, że błędne doręczenie dokonane zostało osobie bliskiej stronie nie stanowi również zapewnienia jej warunków do zapoznania się z treścią tego oświadczenia. Tym bardziej, że z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż matka pozwanej nie przekazała córce podjętego pisma.

Powód swoje roszczenie oparł na okoliczności wypowiedzenia umowy. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika jednak, że wypowiedzenie to stanowiło czynność bezskuteczną w szczególności z uwagi niezachowanie prawidłowej procedury wypowiedzenia oraz bezskuteczne doręczenie oświadczenia. W konsekwencji brak było podstaw do badania, czy powodowi przysługuje jakakolwiek wierzytelność względem J. O., która w chwili wyrokowania byłaby wymagalna, bowiem oparcie odpowiedzialności umownej pozwanej o wypowiedzenie umowy wyznaczyło granice podstawy faktycznej dochodzonego roszczenia, którym to wskazaniem Sąd jest związany.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo, o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwana wygrała sprawę w całości, zatem powód obowiązany jest zwrócić jej poniesione przez nią koszty postępowania, dlatego też Sąd zasądził od powoda na jej rzecz kwotę 5.417,00 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, tj. w stawce ustalonej na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) powiększonej o kwotę opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

Sędzia del. Agnieszka Wodzyńska-Radomska

ZARZĄDZENIE

- 1) Notować uzasadnienie,
- 2) Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć peł. powoda z pouczeniem o apelacji,
- 3) Za 14 dni od doręczenia lub z pismem

Poznań dnia 19.05.2020 roku Sędzia del. Agnieszka Wodzyńska-Radomska